

## CUMHURİYETİMİZİN DAYANDIĞI TEMELLER

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ve sürekliliğinin temeli olan, Türk toplumunu çağdaş, laik, demokratik, katılımcı, uygarlıkçı, özgürlükçü bir toplum durumuna getirmeyi amaçlayan düşünceler, ilkeler ve uygulamalar bütününe Atatürkçülük denir.

Atatürkçülüğe baktığımızda altı temel ilke ve bunlara bağlı ek ilkeler görürüz. Bu durumda Atatürkçülük bir binadır (ki bu binanın adı Cumhuriyet) ve ilkeler de bu binanın birer kolonudur. *"Türk milletinin karakterine ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir."* diyor Atatürk. Şüphesiz neden en uygun devlet biçiminin cumhuriyet olduğunu Atatürk'ün ilkelerinde tek tek görebiliriz.

Neden cumhuriyetin uygunluğunu tartışmadan önce onun ne demek olduğunu açıklamıyoruz?

Cumhuriyet bir devlet biçimidir. Cumhuriyetle esas olan ilk öge, devlet başkanının belli bir süre için seçilerek iş başına gelmesidir. Bu bakımdan cumhuriyet, başta bir hükümdarın bulunduğu devlet biçimlerinden ayrılır.

Gerek devlet başkanının, gerek yasa koyma yetkisine sahip olanların seçimle iş başına gelmesi şartının kabulü ile cumhuriyet tam anlamıyla belirmiş sayılmaz. Şimdi sorun seçim üzerinde düşünülmenecektir. Seçime kimler katılacaktır? Belli bir grup vatandaşa seçme ve seçilme hakkı verilirse belki dış görünüşü bakımından bir cumhuriyetle karşılaşılır. Böyle cumhuriyetler ilkçağ Yunan kent devletlerinde, bazı ortaçağ İtalyan ve Alman bölgelerinde görülmüştür. Bu tür eski cumhuriyetlerde seçime katılma hakkı sadece belli bir grup vatandaşa verilmişti. Onlar, yaptıkları seçimle iş başına gelen kadroya dayanarak tüm toplumu yönetiyorlardı. Bugünkü anlayışımıza göre bu tür cumhuriyetler amaca uygun birer rejim değillerdir.

Demek ki, cumhuriyet biçiminin amaca uygun olarak gerçekleşmesi için, belli bir olgunluk yaşına gelmiş her vatandaşın seçime katılması gerektir. Bu anlamıyla cumhuriyetler Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulması ile doğmaya ve ancak büyük Fransız inkılâbından sonra yayılmaya başlamıştır.

Pek iyi görülüyor ki, Atatürk, halkın kendini doğrudan doğruya yönetmesi demek olan demokrasiyi en ideal devlet biçimi kabul etmektedir. Ancak halkın kendini doğrudan doğruya yönetmesi imkansızdır, çünkü bugün milyonlarca kişinin bir araya gelerek her zaman devlet işlerini yürütmeleri mümkün değildir. Öyle ise demokrasiyi gerçekleştirmek ancak cumhuriyetle mümkündür. Cumhuriyetle millet, yöneticileri belirli bir zaman için seçer, belli bir süre geçince, hoşnut kalmamışsa, onları görevden uzaklaştırır. Cumhuriyetle meclis, cumhurbaşkanı ve hükümet bilirler ki, kendilerini iktidar ve yetki yerine belli bir zaman için getiren, irade ve egemenliğin sahibi olan millettir.

Cumhuriyet ancak laiklik ve halkçılık ilkeleri ile cumhuriyet olabilir.

Laiklik; devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır.

Çok uzun bir zaman hemen hemen bütün insan toplulukları, dinlerin koyduğu esaslara göre yönetilmişlerdir. Çünkü insanların akıl ve bilim alanlarında olgunlaşması kolay olmamış, uzun bir zaman almıştır. Bu dönemde insanlar, kendi akıl ve iradeleri dışında kalan birtakım güçler tarafından yönetildiklerini kabul ederek rahatlamışlardır. Bu sebeple, devletlerle özdeşleyen dinler ve din adamları, giderek büyük ölçüde güçlenmiş, gelişen insan zekisinin önüne engeller koyarak varlıklarını sürdürmeye çalışmışlardır.

## Cumhuriyetimizin Dayandığı Temeller

Dinler, inanç kavramına dayanırlar, ister ilkel olsun, ister gelişmiş, her dinin temeli belli varlıklara ve olgulara tartışmadan inanmaktır. İnsanoğlunun evren ve ölüm karşısındaki çaresizliği, zengin inanç sistemleri doğurmuştur. Bu çaresizliğe karşı tek sığınılacak yerin din oluşu, dinlerin insanları yönetmesi sonucunu vermiştir ve bu kesinlikle ilk zamanlar için zorunluluktur. İnsanlar arasında düzen ve barışı sağlamak için dinin buyruklarına ihtiyaç vardı.

Zaman ilerledikçe din adamları dini alet ederek toplumlara istediklerini yaptırdılar ve insanlık yozlaşmaya başladı. Atatürk bilgisiz ve çıkarıcı kimselerin milleti din adına sömürmesine karşıdır. O, devlete, hukuka ve bilime can verecek kuralların akla, mantığa uygun olmasını istemektedir. Atatürk, daha 1927 yılında dinin siyaset aracı olarak kullanılmasından doğacak sakıncaları ve çıkar düşkünlerini şöyle anlatmıştır: "Masum halka beş vakit namazdan başka, geceleri de namaz kılmayı vaaz etmek ve öğütlemek, belki de ömründe hiç namaz kılmamış olan bir politikacı tarafından vâki olursa, bu hareketin hedefi anlaşılmaz olur mu?" Atatürk'ün yıllar önce söylediği bu sözler günümüz politikacıları için de anlam taşımaktadır.

Laiklik devletin temeli olunca, akla dayanan uygulamalarla millet zaman yitirmeden çalışma ve kalkınma imkânı bulur. Devlet vatandaşın inancına karışamaz. İnançlar çeşitlidir. Herkesi bir doğrultuda inanca zorlamak olmaz. Bu her şeyden öne demokrasiye aykırıdır. Cumhuriyet için laik bir devlet şarttır.

Cumhuriyet'in diğer ana kolonlarından biri de halkçılıktır. Halkçılık kısaca toplumda hiç kimsenin diğerinden üstün olmaması, kanun önünde kesin eşitliğin kabulü anlamına gelmektedir. Gerçek halkçılıkta hiçbir toplumsal gruba, zümreye ayrıcalık tanınmaz. Halk her bakımdan birbirine eşit kimselerden oluşur.

Bugün bazı rejimler halkı yalnız belli bir grup insandan ibaret saymaktadırlar. Bu rejimlerin adı olan halk cumhuriyeti yanıltıcıdır. Çünkü sadece belli bir grup halkın devleti anlamına gelmektedir. Gerçek budur. Ama Atatürkçü halk devletinın uzaktan yakından böyle bir anlam taşımadığı ve belirtmediği hemen söylenmelidir.

Atatürkçü halk devleti, Türk halkının tümünü, yani Türk milletini kapsamına alır. Böyle bir halkçılık anlayışı, gerçek demokrasinin kurulması için gerekli olan ortamı en iyi biçimde hazırlar.

Görülüyor ki sağlam ve güçlü bir cumhuriyetin arkasında Atatürk ilkeleri yatıyor. 80. yılda cumhuriyetimizi korumak için belki de daha çok çaba sarfetmemiz gerekiyor. Özellikle kitle iletişim araçlarının geliştiği bu günlerde bir ülkeyi dıştan değil de içten bölmek daha kolay hale geldi. O halde cumhuriyetimizi korumak ancak milliyetçilik duygusu ile olabilir. Bu da Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinde yer almaktadır.

Osmanlı Devletinin yaptığı öldürücü hatalardan biri de yenilikçi olmamasıydı. Osmanlı Devleti batıda teknoloji hızla gelişirken bir kapalı kutu halindeydi. Avrupa hızlı bir makineleşme ile gelişerek ucuza mal üretti. Eğitim imkanları da arttı. Matbaanın Osmanlı'ya gelişinin 300 yıl sürdüğünü de göze alırsak, Osmanlı'nın zayıflaması doğal karşılanır.

Şu durumda Atatürk, tarihten ders alarak Türkiye'yi yenilikçi bir devlet kılmak istemiştir. Ayrıca devletçilik ilkesi ile devletin ekonomisi içinde çözüm ortaya atmıştır.

Sonuç olarak Atatürk'ün altı ilkesinin altısının da birbirleriyle ve en önemli ilke olan **CUMHURİYETÇİLİK** ile bağlantılı olduğunu görebiliriz. Atatürk ilkeleri bizi ilerleyebilen bir ulus, düşünebilen bir millet olmaya teşvik ediyorsa, bu ilkeler bizim için vazgeçilmez olmalıdır. Bu ilkeler Atatürkçülüktür ve Atatürkçülük de cumhuriyettir.

**Yararlanılan Kaynaklar**

**[www.merkezilkogretim.com](http://www.merkezilkogretim.com)**

**[www.mustafakemal.net](http://www.mustafakemal.net)**

**[www.ataturk.net](http://www.ataturk.net)**